

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 19.3.2007 64. vuosikerta Numero 1 Sivu 11

Kasvinjalostus on säilynyt paikallisena toimintana

Veikko Niittymaa, Maaseudun Tulevaisuus

Jaana Kankaanpää

Ilmaston lämpeneminen haastaa kasvinjalostajat. Kasvukausi pitenee, mutta päivän pituus säilyy ennallaan.

Kasvinjalostuksessa vallitsee muun yhteiskunnan tavoin trendi kohti suurempia yksiköitä. Paikallista jalostusta se ei ole kuitenkaan hävittänyt ja tuskin tulee hävittämäänään. Isoilla jalostajilla on toimipisteitä ympäri koko toiminta- aluetta, pohtii asiakaspalvelupäällikkö **Arjo Kangas** MTT:ltä. Kangas toimii tutkimustyön ohella esittelijänä uusien lajikkeiden hyväksymisestä lajikeluetteloon päättävässä kasvilajikelautakunnassa. Lajikkeita on jalostettu vuosikymmeniä, mutta uusia ja entistä parempia lajikkeita löytyy tasaiseen tahtiin.

Kankaan mukaan paikallisella jalostuksella on Suomessa erityinen arvo, sillä Suomen kaltaisia oloja ei juuri muualla tapaa Keski- ja Pohjois-Ruotsia ja osin Norjaa lukuunottamatta. Myös Pohjois-Venäjällä maata viljellään samantapaisissa oloissa.

Kari Salonen

Paikallisella kasvinjalostuksella on merkitystä erityisesti Suomessa, sillä vastaavia oloja ei ole juuri muualla. Pohjoismaiden ulkopuolelta tulleet lajikkeet eivät ole juuri saaneet merkittävää jalansijaa, pohtii asiakaspäällikkö Arjo Kangas MTT:ltä.

Paikallisuuden merkitys näkyy lajikeluetteloissa. Likimain kaikki valtalajikkeet on jalostettu Skandinaviassa ja kotimaisella jalostuslaitoksella Borealilla on vahva asema markkinoilla. Keski-Euroopasta tulleiden lajikkeiden viljelyala on jäänyt sittenkin aika pieneksi.

Poikkeuksiakin on muun muassa mallasohrassa.

Ilmastonmuutos haaste jalostajille

Ilmaston lämpenemisen voidaan ajatella lisäävän Keski-Euroopassa jalostettujen lajikkeiden merkitystä. Kangas ei kuitenkaan usko niin käyvän. Suomen oloissa viihtyvät lajikkeet tullaan jalostamaan täällä.

Kasvukauden piteneminen on sinällään etu Suomea etelämpänä jalostetuille lajikkeille, mutta talvet lienevät jatkossakin Keski-Eurooppaa kylmempänä ja kylmiä jaksoja on enemmän kuin mihin Keski-Euroopassa on totuttu. Eikä lämpötilaero ole kutistumassa. Keski-Euroopan isot jalostajat ovat kiinnostuneita yhä lämpimämmissä oloissa viihtyvistä lajikkeista. Kasvihuoneilmiö muuttaa myös Keski-Euroopan ilmastoa eikä talvenkestävyyteen tarvitse kiinnittää sitäkään vähää huomiota kuin tähän saakka.

Kankaan mukaan ilmaston muutos saattaa päinvastoin lisätä paikallista jalostustarvetta. Kasvukausi pitenee ja lämpenee, mutta päivän pituus ei muutu. Pitkän kasvukauden lajikkeista on etua vain, jos ne ovat sopeutuneet myös pitkään päivään.

Huolta erikoiskasveista

Kangas on huolissaan kokonaisuuden kannalta pienistä kasvilajeista kuten öljypellavasta, camelinasta ja enenevästi myös perunasta. Siemenen markkinat ovat niin pieniä, ettei resursseja tahdo löytyä jalostustoiminnan ylläpitämiseen. Perunan jalostajilla on erityishaasteita Suomessa, sillä lyhyen kasvukauden takia lajikkeiden tulee olla aikaisia, Boreal on Kankaan mielestä järkevästi keskittynyt juuri aikaisten lajikkeiden jalostamiseen, mitä ei muualla tehdä.

Jalostustyötä tarvitaan, jotta teollisuudelle pystytään tuottamaan sen tarvitsemaa raaka-ainetta. Ilman paikallista jalostusta ero muuhun Eurooppaan kasvaa entisestään ja maatalouden kilpailukyky entisestään heikkenee. Vanhoilla jalosteilla ei pärjätä.

Lajiketulvaa ei syytä padota

Jalostus tuntuu etenevän harppauksittain, on suvantoja ja taas nopeita hyppyjä, jolloin lajikevalikoimat vaihtuvat tiuhaan.

Viime aikoina uusia lajikkeita on otettu lajikeluetteloon poikkeuksellisen runsaasti. Etenkin uusia ohralajikkeita on tullut paljon ja lisää on tulossa.

Kankaan mielestä lajiketulvassa ei ole sinällään mitään pahaa eikä viranomaisten tule kohtuuttomasti rajoittaa lajikkeiden hyväksymistä lajikeluetteloon siitäkään huolimatta, että vain pieni osa lajikkeista voi saada jalansijaa pelloilla. Suurin osa putoaa nopeasti pois ja unohtuu.

Kankaan mielestä lautakunnan ei silti pidä päättää viljelijöiden puolesta siitä, mitä lajikkeita pelloilla viljellään. Valinta on syytä jättää markkinoiden huoleksi. Viranomaisen tekee päinvastoin herkästi vahinkoa alalle, jos hyväksymiskynnys nostetaan liian korkealle, Kangas pohtii.

EU kokosi nurmikkokasvit

Nurmikkokasveilla siirryttiin pari vuotta sitten yhteispohjoismaisiin lajikekokeisiin, jolloin testausmenetelmät yhdenmukaistettiin. Samaa on tarjottu koko EU:lle ja asia on Kankaan mukaan etenemässä.

Eurooppa jaettaneen viiteen tai kuuteen alueeseen, joista Pohjoismaat kattavat yhden. Ongelmia on Keski-Euroopassa, missä jokaisella maalla on omat testaustapansa eikä niistä haluta luopua.

Kankaan mielestä samanlainen keskustelu saattaisi olla hyödyllistä kaikilla kasveilla aina viljoja myöten.